

Datahistorien samles under "Tapeten"

Der var stort fremmøde til besøget i kælderen på "Tapeten" i Ballerup, hvor Dansk Datahistorisk Forening på 1000 m² gulvplads har samlet en utrolig mængde gamle edb-enheder, komponenter af alle størrelser og fabrikater, tillige enheder fra hulkorttiden og et funktionsdygtigt IBM system/3. Der var håndbøger og manualer i massevis, gamle og nyere pladelagre, harddiske, store og små chip enheder med meget mere. (Få et indtryk gennem fotos under Link). Det blev en herlig, nostalgisk tur tilbage i erindringer fra vores gamle dage i tjenesten. Ikke mindst forhenværende CE'er og systems engineers kan nok ind imellem have fået julelys i øjnene ved at gense de gamle relikvier helt tilbage fra hulkorttiden.

"Hulkortholdet" fulgte med

I et hjørne af den store, hvad man kunne kalde "IT-lagerhal", var der indrettet et auditorium, hvor vi af formanden Finn Verner Nielsen blev budt velkommen og introduceret til Datahistorisk Forening og samlingen.

Søren Duus Østergaard har som bekendt gennem flere år arbejdet intenst på at samle historisk materiale om IBM Danmark. Han demonstrerede med et billedrigt program med titlen "De første 100 år". Det omfattede mestendels IBM Danmarks udvikling fra begyndelsen i 1920'erne, hvor kontormaskinefirmaet Max Bodenhoff fik et agentur for IBM. Det hørte først op i 1950, da IBM Danmark blev dannet med Viggo Troels-Smith som administrerende direktør. Blandt "hulkortholdet", sælger(e) og teknikere, der fulgte med over fra Bodenhoff, var Henrik Lykke-Hansen, der i første halvdel af 50'erne og indtil begyndelsen af 60'erne var direktør, indtil Troels-Smith vendte tilbage fra en toppost i IBM Europe, Paris. Jeg kan ikke lade være med at nævne en stadig aktiv senior blandt os: Elin Hansen, der som bekendt endte som direktionssekretær. Hun begyndte hos Bodenhoff i 40'erne hvor hun bl.a. hjalp med til at holde Bodenhoff-kundernes maskiner igang i det krigsnedslidte København.

Det første medicinske system

Vores egen Preben Herholdt-Rasmussen fortalte om den spændende udvikling efter introduktionen af IBM System/3 - det vi kunne se i arbejde. Det lagde i 1969 grunden til en ekspansiv udvikling med installationen af egne edb-anlæg i mindre og mellemstore virksomheder og offentlige institutioner. Åbningen af små softwarehuse i kølvandet på denne udvikling lagde grunden til den såkaldte Business Partner æra.

Bo Nielsen fra det offentlige Sygehus Datacenter fortalte om udviklingen af Danmarks første system til medicinsk databehandling på Gentofte Amtssygehus, som det hed dengang). Det var daværende overlæge Mogens Jørgensen, der i 1967 startede det op med et IBM 1800 system, og de indbyggede medicinske serviceopgaver og administrative funktioner inden for sygehusvæsenet og sundhedsvæsenet er jo siden vokset kolossalt.

Spændende præsentationer, som blev fulgt op med muntre og interessante kommentarer og relaterede små historier fra salen. Det minder mig om, at Søren Duus Østergaard med glæde modtager personlige historier fra alle, der læser dette her. Hans email adresse er **soren@duus.com**

IBM i front med løsninger

Undertegnede fik lukket op for mange erindringer på baggrund af mine 34 år i IBM lige fra sidste del af 1950'erne som administrativ medarbejder i teknisk afdeling i Mitchellsgade (hvor jeg også fik lært at køre hulkortmaskiner!) - efterfulgt af fem år som associate systems engineer i salgsafdelingen hos Cilius Nielsen og Frank Petersen, og endelig 20 år i Informationsafdelingen. Det gav et personligt historisk kendskab til og i nogle tilfælde involvering i en hel del af det, vi hørte om. Jeg var fx. med til at arrangere indvielsen af det omtalte medicinske system i Gentofte. Jeg var i et års tid med til at hjælpe programmørerne på Europas første pladsreservations- og flylast-system SASCO i Kastrup - 2 IBM 1460 systemer der fra 1965 servicerede 250 billetreservations- og check-in terminaler i Europa og USA.

En af mine opgaver undervejs var at hjælpe DSB i Sølvgade med at programmere en 1401 (som de af Datacentralen allernådigst havde fået lov til at anskaffe) til at køre lønningsregnskabet for 25.000 tjenestemænd - og maskinen var en (lille!) 6K maskine med 3 båndstationer, såvidt jeg husker. Så der skulle spares på hulkort-inputtets datastørrelser. Undervejs dekreterede programmørholdets "Lange Jensen", at der kun var plads til to cifre til noget, der hed "emolumenter". No problem! For beløbet kunne aldrig blive over 99 kroner! Desværre viste det sig, da programmet var færdigt, at det kunne det alligevel, og så var man pludselig i samme problem som senere ved år-2000 affæren, som man et halvt hundrede år før trods alt ikke havde kunnet forudse.

Og så var der jo NEUCC i 1965 - Northern Europe University Computing Center på DTU i Lyngby, hvor den store 7090'er skulle yde service. Vi fik arrangeret en stor indvielse med pressefolk fra en række andre europæiske lande. Stor succes med masser af presseklip.

Med ved 1. Eremitageøb

Få ved i dag, at løbsresultaterne ved det første Eremitageløb for 45 år siden kom i BT dagen efter løbet med IBM's hjælp. Løbsledelsen havde spurgt, om vi kunne lave noget elektronisk. IBM's kundeservic har der aldrig været problemer med, så selvfølgelig kunder vi det. Troels-Smith satte 3 mand af til opgaven. Vi lavede et system, hvor de tilmeldte deltagere fik et hulkort med indhullede persondata, løbsnummer og starttid. Når de 4.000 løbere kom i mål, stemplede de deres ankomsttid ind på kortet. Kortene blev bunkevis sendt ekspres pr. taxi til servicebureauet i Vanløse, hvor tiderne blev hullet ind. Da alle kort var samlet, kørte man dem gennem en 1401, der sorterede på flere kriterier og printede listerne ud i BT-format og sendte dem ekspres til bladtrykkeriet. Her blev de inkorporeret på trykvalserne og røg med ud i morgendagens avis. Stor succes!

Pladelageret blev født i San Jose

Jeg synes, det bør nævnes, at det var med den lille IBM 305 RAMAC, at vi begyndte pladelager-æraen. Den første blev købt af Toms Fabrikker i Ballerup, hvor den stod i 12 år og høvlede fakturaer ud.

Da den kom til landet, lånte vi den og udstillede den på Kontormaskinemessn i Forum i 1960, hvor den var udsat for enorm interesse. "Elektronregnemaskinen" var jo fantastisk! Tænk, når man gav operatøren et årstal, trykkede han det ind på skrivemaskinen, og straks gav den sig til at fortælle noget om, hvad der skete det år. Ingen af os "demonstratører" har siden glemt, hvornår Christian Firtal døde!

Senere kom den en 14 dages tid op i Håndærkerforeningen i Dr. Tværgade, hvor salgskonsulenterne kunne invitere kunderne ind at se vidunderet. Selv var jeg biografdirektør med to-tre daglige visninger af bl.a IBM Corporations film "The Search at San Jose", hvor man så en mageligt henslængt amerikaner lytte til sin grammofon og af og til flytte pickup'en til et andet nummer på long playing pladen. Det var jo lige præcis "random access" i modsætning til kassettebåndene, hvor man skulle spole frem og tilbage for at få den musik, man lige nu ville høre! Sådan begyndte det.

Jeg blev hurtigt træt af at se den film tre-fire gange om dagen, så jeg gik ofte uden for døren og fik mig en sodavand, thi øl og andre spirituøse drikkevarer var også her udelukket ifølge IBM's reglement, så de besøgende kunder måtte altså nøjes. En dag kom den mavestore tjener forbi bærende på 3 kasser vander. Forslæbt og svedende udbrød han surt: Det var dog s.... til sodavandsorgie!!

****

Måske kan et og andet her ovenfor bruges af Søren. Så jeg har sendt ham en kopi. Husk, at han så gerne vil have historier til samlingen. Så - som jeg tidligere har skrevet: Send meget gerne noget til **Soren"@Duus.com**.

Erik Aagesen (erikaa@dbmail.dk)